ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟΥ (ΔΕΥΤΕΡΟ ΤΜΗΜΑ)
ΤΗΣ 24ης ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 1983 [1]

Hartog Cohen
κατά Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων

(Υπάλληλοι — Αναπηρία — Πράξη αυτοθυσίας)

Υπόθεση 342/82

Περίληψη

Υπάλληλοι — Σύνταξη αναπηρίας — Καθορισμός του ποσοστού της συντάξεως — Πράξη αυτοθυσίας που συντελείται προς δημόσιο όφελος — Έννοια — Πράξη του ενδιαφερομένου που συντελέστηκε πριν από την είσοδό του στην υπηρεσία των Κοινοτήτων — Αποκλείεται

(Κανονισμός υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων, άρθρο 78, δεύτερη παράγραφος)

Το άρθρο 78, δεύτερη παράγραφος, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως πρέπει να ερμηνευτεί υπό την έννοια ότι δεν χορηγείται το ευεργέτημα της συντάξεως αναπηρίας στο ανώτατο ποσοστό σε υπάλληλο ο οποίος έχει υποστεί μόνιμη και ολική αναπηρία συνεπεία πράξεως αυτοθυσίας που έχει μεν τελεστεί προς δημόσιο όφελος, πλην όμως πριν από την είσοδό του στην υπηρεσία των Κοινοτήτων.

Στην υπόθεση 342/82,

Hartog Cohen, πρώην υπάλληλος της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, κάτοικος 1040 Βρυξελλών, 51, avenue des Nerviens, επικουρούμενος και εκπροσωπούμενος από τον Edmond Lebrun, δικηγόρο Βρυξελλών, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Tony Biever, δικηγόρο, 83, boulevard Grande-Duchesse-Charlotte,

προσφεύγων,

κατά

Επιτροπης των Ευρωπαϊκων Κοινοτητων, εκπροσωπούμενης από τον John Forman, μέλος της νομικής υπηρεσίας της, επικουρούμενο από τον Claude Verbraeken, δικηγόρο Βρυξελλών, με αντίκλητο στο Λουξεμβούργο τον Oreste Montalto, μέλος της νομικής υπηρεσίας της Επιτροπής, κτίριο Jean Monnet, Kirchberg,

καθής,

1 — Γλώσσα διαδικασίας: η γαλλική.

που έχει ως αντικείμενο:

— την ακύρωση της αποφάσεως της 27ης Νοεμβρίου 1981, κατά το μέρος που η επιτροπή αναπηρίας έκρινε ότι η αναπηρία του προσφεύγοντος δεν προκλήθηκε από πράξη αυτοθυσίας που τελέστηκε προς δημόσιο όφελος·

— την ακύρωση της αποφάσεως της Επιτροπής, της 11ης Δεκεμβρίου 1981, με την οποία χορηγήθηκε στον προσφεύγοντα σύνταξη αναπηρίας κατ' εφαρμογή του άρθρου 78, τρίτη παράγραφος, του κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης των υπαλλήλων και όχι κατ' εφαρμογή της δεύτερης παραγράφου του άρθρου αυτού·

— την ακύρωση της αποφάσεως με την οποία απορρίφθηκε η σχετική ένσταση που είχε υποβληθεί στις 10 Μαρτίου 1982·

— το να υποχρεωθεί η Επιτροπή να καταβάλει στον προσφεύγοντα, αναδρομικά από 1ης Ιανουαρίου 1982, τη σύνταξη αναπηρίας στο ποσοστό που καθορίζει το άρθρο 78, δεύτερη παράγραφος, του κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης,

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα)

συγκείμενο από τους K. Bahlmann, πρόεδρο τμήματος, P. Pescatore και O. Due, δικαστές,

γενικός εισαγγελέας: Sir Gordon Slynn
γραμματέας: H. A. Rühl, κύριος υπάλληλος διοικήσεως

εκδίδει την ακόλουθη

ΑΠΟΦΑΣΗ

Περιστατικά

Τα πραγματικά περιστατικά της υποθέσεως, η εξέλιξη της διαδικασίας και οι ισχυρισμοί και τα επιχειρήματα των διαδίκων συνοψίζονται ως εξής:

I — Κανονιστικό πλαίσιο

1. Το άρθρο 53 του κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης των υπαλλήλων προβλέπει ότι ο υπάλληλος, για τον οποίο η επιτροπή αναπηρίας κρίνει ότι πληροί τις προϋποθέσεις που προβλέπονται στο άρθρο 78 του κανονισμού, παύει να ασκεί τα καθήκοντά του και συνταξιοδοτείται.

2. Το εν λόγω άρθρο 78, η πρώτη παράγραφος του οποίου προβλέπει, υπό ορισμένες προϋποθέσεις, το δικαίωμα συντάξεως αναπηρίας του υπαλλήλου ο οποίος έχει υποστεί μόνιμη αναπηρία θεωρούμενη ως ολική, ορίζει στη δεύτερη και τρίτη παράγραφο ότι:

«Εφόσον η αναπηρία προέρχεται από ατύχημα που έχει επέλθει κατά την άσκηση ή επ' ευκαιρία της ασκήσεως των καθηκόντων, από επαγγελματική ασθένεια ή από πράξη αυτοθυσίας, που έχει συντελεστεί προς δημόσιο όφελος ή από το γεγονός ότι εξέθεσε τη ζωή του σε κίνδυνο προκειμένου να διασώσει ανθρώπινη ζωή, το ποσοστό της συντάξεως αναπηρίας καθορίζεται στο 70 % του βασικού μισθού του υπαλλήλου.

Εφόσον η αναπηρία οφείλεται σε άλλο λόγο, το ποσοστό της συντάξεως αναπηρίας ισούται με το ποσοστό της συντάξεως αρχαιότητας [λόγω συμπληρώσεως συντάξιμου χρόνου υπηρεσίας] την οποία θα εδικαιούτο ο υπάλληλος στην ηλικία των 65 ετών αν είχε παραμείνει σε υπηρεσία μέχρι την ηλικία αυτή.»

3. Σύμφωνα με το άρθρο 9 του κανονισμού, η σύνθεση και ο τρόπος λειτουργίας της επιτροπής αναπηρίας καθορίζονται σύμφωνα με τις διατάξεις του παραρτήματος II του κανονισμού.

3.1. Σύμφωνα με το άρθρο 7 του παραρτήματος II του κανονισμού, η επιτροπή αναπηρίας συγκροτείται από τρεις ιατρούς που ορίζονται, ο πρώτος από το όργανο στο οποίο ανήκει ο ενδιαφερόμενος υπάλληλος, ο δεύτερος από τον υπάλληλο και ο τρίτος με κοινή συμφωνία των δύο ιατρών που έχουν οριστεί κατ' αυτό τον τρόπο.

3.2. Περαιτέρω, το άρθρο 9 του παραρτήματος II ορίζει:

«Ο υπάλληλος δύναται να υποβάλλει στην επιτροπή αναπηρίας κάθε έκθεση ή πιστοποιητικό του θεράποντα ιατρού ή των ιατρών που έχει θεωρήσει καλό να συμβουλευτεί.

Τα συμπεράσματα της επιτροπής διαβιβάζονται στην αρμόδια για διορισμούς αρχή και στον ενδιαφερόμενο.

Οι εργασίες της επιτροπής είναι μυστικές [απόρρητες]».

II — Πραγματικά περιστατικά και διαδικασία

1. Ο προσφεύγων, Hartog Cohen, ολλανδός υπήκοος που γεννήθηκε στις 17 Δεκεμβρίου 1917, ήταν υπάλληλος της Επιτροπής από 1ης Ιουνίου 1970 και υπηρετούσε τελευταία σε θέση του βαθμού LA 4 στη γενική διεύθυνση προσωπικού και διοικήσεως.

2. Το 1981, λόγω της καταστάσεως της υγείας του προσφεύγοντος, η Επιτροπή εφάρμοσε τα παραπάνω άρθρα 53 και 78 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως. Συγκροτήθηκε επιτροπή αναπηρίας που αποτελέστηκε από τρεις ιατρούς, οι οποίοι είχαν οριστεί σύμφωνα με το άρθρο 7 του παραρτήματος II του κανονισμού. Δυνάμει της διάταξης αυτής, ένας από τους ιατρούς ορίστηκε από τον προσφεύγοντα, ο οποίος επέλεξε τον Gohdes, που ήταν ο θεράπων ιατρός του από το Μάιο του 1980.

3. Με έγγραφο της 30ής Σεπτεμβρίου 1981 που απηύθυνε στον ιατρό Gohdes, η Επιτροπή διευκρίνισε την αποστολή της επιτροπής αναπηρίας και μνημόνευσε ρητά τη δεύτερη παράγραφο του άρθρου 78 του κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης. Επιπλέον, η Επιτροπή υπογράμμισε ότι ο ιατρικός φάκελος του προσφεύγοντος θα διαβιβαζόταν στον ιατρό Gohdes, οι δε υπηρεσίες της Επιτροπής θα ήταν στη διάθεσή του «για να παράσχουν όλα τα συμπληρωματικά στοιχεία που θα κρίνονταν αναγκαία για την εκτέλεση της παραπάνω αποστολής».

4. Στις 27 Νοεμβρίου 1981, η επιτροπή αναπηρίας κατέληξε στο συμπέρασμα

«... αφού εξέτασε τον Cohen Hartog, ... μόνιμο υπάλληλο της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, ότι έχει υποστεί μόνιμη αναπηρία θεωρούμενη ως ολική, λόγω της οποίας αδυνατεί να εκτελέσει τα καθήκοντα που αντιστοιχούν σε θέση της σταδιοδρομίας του και ότι, για το λόγο αυτό, πρέπει να παύσει να υπηρετεί στην Επιτροπή.

Η επιτροπή αναπηρίας δηλώνει ότι η αναπηρία του Cohen Hartog δεν προέρχεται από ατύχημα που έχει επέλθει κατά την άσκηση των καθηκόντων του, από επαγγελματική ασθένεια ή από πράξη αυτοθυσίας που έχει συντελεστεί προς δημόσιο όφελος ή από το γεγονός ότι εξέθεσε τη ζωή του σε κίνδυνο προκειμένου να διασώσει ανθρώπινη ζωή».

5. Την ίδια ημέρα, ο ιατρός Gohdes εξέδωσε ιατρική βεβαίωση, υπογραμμίζοντας ότι καμία από τις ασθένειες του προσφεύγοντος «δεν είναι αποτέλεσμα της ηλικίας. Ούτε στην επαγγελματική ούτε στην οικογενειακή ζωή του ασθενούς υπάρχουν στοιχεία που να εξηγούν τη δημιουργία των ασθενειών αυτών. Είναι πολύ πιθανό ότι, στο σύνολό τους, συνδέονται με τα έτη που πέρασε στις τάξεις της ολλανδικής αντίστασης, κατά τη διάρκεια του τελευταίου πολέμου».

6. Στις 11 Δεκεμβρίου 1981, η Επιτροπή αποφάσισε, λαμβάνοντας υπόψη τα συμπεράσματα της επιτροπής αναπηρίας, να συνταξιοδοτήσει τον προσφεύγοντα από 1ης Ιανουαρίου 1982 και να του χορηγήσει σύνταξη αναπηρίας σύμφωνα με το άρθρο 78, τρίτη παράγραφος, του κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης.

7. Με ιατρική βεβαίωση της 2ας Φεβρουαρίου 1982, ο ιατρός S. Langie, νευροχειρουργός, βεβαίωσε, ύστερα από αίτηση του προσφεύγοντος, «ότι τον παρακολουθούσε συστηματικά από νευρολογικής πλευράς» από το Νοέμβριο του 1970. Ο ιατρός Langie κατέληξε στο συμπέρασμα ότι είναι «πιθανό» η σοβαρότητα των τραυμάτων του προσφεύγοντος να «σχετίζεται με τον τρόπο ζωής που ακολούθησε ο ασθενής κατά τον τελευταίο πόλεμο συμμετέχοντας στην αντίσταση στην Ολλανδία».

8. Στις 10 Μαρτίου 1982, ο προσφεύγων υπέβαλε ένσταση δυνάμει του άρθρου 90, δεύτερη παράγραφος, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως κατά των παραπάνω αποφάσεων της επιτροπής αναπηρίας και της Επιτροπής της 27ης Νοεμβρίου και της 11ης Δεκεμβρίου 1981. Με την ένστασή του ο προσφεύγων υποστήριξε ότι η τωρινή του αναπηρία ήταν άμεση συνέπεια των δραστηριοτήτων του στο πλαίσιο της ολλανδικής αντίστασης κατά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο και, επομένως, κατά τη γνώμη του, «πράξεως αυτοθυσίας που συντελέστηκε προς δημόσιο όφελος ή του γεγονότος ότι εξέθεσε τη ζωή του σε κίνδυνο προκειμένου να διασώσει ανθρώπινη ζωή», που παρέχει δικαίωμα σύνταξης αναπηρίας δυνάμει του άρθρου 78, δεύτερη παράγραφος, του κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης. Για να στηρίξει την άποψή του, ο προσφεύγων επέστησε την προσοχή στις δύο παραπάνω ιατρικές βεβαιώσεις και ανέφερε ότι είχε υποβάλει αίτηση στις ολλανδικές αρχές για τη χορήγηση έκτακτης συντάξεως «λόγω του ότι η διαπιστωθείσα αναπηρία έχει αιτιώδη σχέση με δραστηριότητες στην ολλανδική αντίσταση». Στη συνέχεια, το Δεκέμβριο του 1982 «εκδόθηκε ευνοϊκή απόφαση» επί της εν λόγω αιτήσεως για έκτακτη σύνταξη.

9. Η ένσταση απορρίφθηκε ρητά με έγγραφο της Επιτροπής της 5ης Οκτωβρίου 1982. Στο έγγραφο αυτό, η Επιτροπή υπογράμμισε ότι το κύριο ερώτημα που τίθεται με την ένσταση είναι το αν, για την κτήση δικαιώματος συντάξεως βάσει του άρθρου 78, δεύτερη παράγραφος, του κανονισμού, η πράξη αυτοθυσίας

«πρέπει να έχει συντελεστεί σε χρόνο κατά τον οποίο ο ενδιαφερόμενος υπηρετούσε στις Κοινότητες ή μπορεί να έχει συντελεστεί και πριν από την είσοδο στην υπηρεσία των Κοινοτήτων.

Καίτοι το άρθρο 78, δεύτερη παράγραφος, δεν ρυθμίζει ρητά το θέμα αυτό, η Επιτροπή φρονεί ότι η πράξη αυτή πρέπει να έχει συντελεστεί σε χρόνο κατά τον οποίο ο ενδιαφερόμενος υπηρετούσε στις Κοινότητες. Η αύξηση του ποσοστού της συντάξεως λόγω μιας τέτοιας πράξεως αποτελεί

κατά κάποιο τρόπο «δώρο» ή «αμοιβή» με την οποία οι Κοινότητες, ως εργοδότης, αναγνωρίζουν μια ηθική υποχρέωση έναντι των μόνιμων ή μη μόνιμων υπαλλήλων, εφόσον πάντως ήταν δικοί της υπάλληλοι. Επομένως, όσον αφορά τις πράξεις που έχουν συντελεστεί πριν από την είσοδο στην υπηρεσία, η αναγνώριση ή η αμοιβή τους πρέπει να αναζητηθεί αλλού ανάλογα με την περίπτωση.

Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν υπάρχει λόγος να επιληφθεί και πάλι η επιτροπή αναπηρίας, προκειμένου να εξετάσει εκ νέου την περίπτωση.»

10. Η παρούσα προσφυγή ασκήθηκε στις 24 Δεκεμβρίου 1982.

11. Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή και μετά από ακρόαση του γενικού εισαγγελέα, το Δικαστήριο (δεύτερο τμήμα) αποφάσισε την έναρξη της προφορικής διαδικασίας χωρίς προηγούμενη διεξαγωγή αποδείξεων, κάλεσε όμως τους διαδίκους να περιορίσουν τις αγορεύσεις τους στην ερμηνεία του άρθρου 78, δεύτερη παράγραφος, του κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης και συγκεκριμένα στο ερώτημα αν η πράξη αυτοθυσίας στην οποία αναφέρεται η διάταξη αυτή, πρέπει να έχει τελεστεί μετά την είσοδο του ενδιαφερομένου στην υπηρεσία των Κοινοτήτων.

III — Αιτήματα των διαδίκων

Ο *προσφεύγων* ζητεί από το Δικαστήριο:

κυρίως

— να κρίνει την προσφυγή παραδεκτή και βάσιμη·

— να ακυρώσει την απόφαση της επιτροπής αναπηρίας, της 27ης Νοεμβρίου 1981, καθόσον αναφέρει ότι η αναπηρία δεν προκύπτει από πράξη αυτοθυσίας που έχει συντελεστεί προς δημόσιο όφελος ή από το γεγονός ότι ο προσφεύγων εξέθεσε τη ζωή του σε κίνδυνο προκειμένου να διασώσει ανθρώπινη ζωή·

— να ακυρώσει την απόφαση της καθής, της 11ης Δεκεμβρίου 1981, καθόσον αναφέρει ότι ο προσφεύγων δικαιούται συντάξεως αναπηρίας κατ' εφαρμογή του άρθρου 78, τρίτη παράγραφος, του κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης και όχι κατ' εφαρμογή του άρθρου 78, δεύτερη παράγραφος, του κανονισμού·

— να ακυρώσει την απόφαση με την οποία απορρίφθηκε η σχετική ένσταση που υποβλήθηκε στις 10 Μαρτίου 1982, η οποία απόφαση κοινοποιήθηκε με έγγραφο της 5ης Οκτωβρίου 1982·

— να υποχρεώσει την καθής να του καταβάλει αναδρομικά, από 1ης Ιανουαρίου 1982, τη σύνταξη αναπηρίας στο ποσοστό που ορίζει το άρθρο 78, δεύτερη παράγραφος, του κανονισμού, τα συμπληρώματα της σύνταξης που θα οφείλονται κατά την ημέρα της εκτέλεσης της απόφασης εντόκως προς 12,5 % αφότου κατέστησαν απαιτητά μέχρι πλήρους εξοφλήσεως·

— να καταδικάσει την καθής στα δικαστικά έξοδα·

επικουρικώς

— να κρίνει την προσφυγή παραδεκτή·

— να κρίνει ότι το άρθρο 78, δεύτερη παράγραφος, του κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης εφαρμόζεται και στην περίπτωση πράξεως αυτοθυσίας που έχει τελεστεί προς δημόσιο όφελος ή του γεγονότος ότι εξέθεσε τη ζωή του σε κίνδυνο προκειμένου να διασώσει ανθρώπινη ζωή πριν από την είσοδο στην υπηρεσία των Κοινοτήτων·

— πριν αποφανθεί περαιτέρω επί της ουσίας:

να διατάξει τη συγκρότηση νέας επιτροπής αναπηρίας, προκειμένου να αποφανθεί αν η μόνιμη αναπηρία του προσφεύγοντος, η θεωρούμενη ως ολική, προκλήθηκε από πράξη αυτοθυσίας η οποία τελέστηκε προς δημόσιο όφελος ή από το γεγονός ότι εξέθεσε τη ζωή του

σε κίνδυνο προκειμένου να διασώσει ανθρώπινη ζωή·

— να επιφυλαχθεί ως προς τα δικαστικά έξοδα·

ακόμη επικουρικότερα

— να κρίνει την προσφυγή παραδεκτή·

— πριν αποφανθεί επί της ουσίας:

να διατάξει οποιοδήποτε μέσο αποδείξεως κρίνει πρόσφορο, προκειμένου να αποδειχτεί αν η επιτροπή αναπηρίας εξέτασε το ζήτημα της αιτιώδους σχέσεως μεταξύ της μόνιμης ολικής αναπηρίας του προσφεύγοντος και των δραστηριοτήτων του στο πλαίσιο της ολλανδικής αντιστάσεως κατά τον πόλεμο 1940-1945,

— να επιφυλαχθεί ως προς τα δικαστικά έξοδα.

Η *Επιτροπή* ζητεί από το Δικαστήριο:

— να απορρίψει την προσφυγή ως αβάσιμη·

— να καταδικάσει τον προσφεύγοντα στα δικαστικά έξοδα.

IV — Ισχυρισμοί και επιχειρήματα των διαδίκων

α) Εισαγωγή

Ο *προσφείγων* προβάλλει δύο λόγους ακυρώσεως που συνοψίζονται, στην ουσία, ως εξής:

1) παράβαση του άρθρου 25, δεύτερη παράγραφος, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως και των κανόνων διαδικασίας·

2) επικουρικώς, παράβαση του άρθρου 78, δεύτερη και τρίτη παράγραφος, του κανονισμού και των γενικών κανόνων και αρχών του δικαίου ιδίως της αρχής ότι οι διοικητικές πράξεις πρέπει να περιέχουν αιτιολογία νομικώς παραδεκτή, δηλαδή προσήκουσα, συνεπή και απαλλαγμένη νομικής και/ή πραγματικής πλάνης.

β) Τα επιχειρήματα των διαδίκων

Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως που προβάλλει ο προσφεύγων

1. Ο *προσφεύγων* προβάλλει ότι σύμφωνα με το άρθρο 25, δεύτερη παράγραφος, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως, κάθε απόφαση σε βάρος υπαλλήλου πρέπει να είναι αιτιολογημένη. Όμως, οι δύο πρώτες από τις προσβαλλόμενες πράξεις, δηλαδή οι αποφάσεις της επιτροπής αναπηρίας και της Επιτροπής, της 27ης Νοεμβρίου και της 11ης Δεκεμβρίου 1981, που είναι αναμφισβήτητα σε βάρος του προσφεύγοντος, δεν περιέχουν καμιά αιτιολογία ως προς το σημείο που είναι ουσιώδες για να κριθεί αν έχει ή όχι εφαρμογή το άρθρο 78, δεύτερη παράγραφος, του κανονισμού.

Ο προσφεύγων αμφισβητεί την άποψη της Επιτροπής, ότι δηλαδή η επιτροπή αναπηρίας δεν μπορούσε να αιτιολογήσει την απόφασή της κατά διαφορετικό τρόπο χωρίς τον κίνδυνο να παραβεί το άρθρο 9, τρίτη παράγραφος, του παραρτήματος II του κανονισμού που ορίζει ότι οι εργασίες της είναι απόρρητες. Η διάταξη αυτή πρέπει να ληφθεί σε συνδυασμό με τη γενικότερη διάταξη του άρθρου 25, δεύτερη παράγραφος, του κανονισμού.

1.1. Δεύτερον, ο προσφεύγων προβάλλει ότι η επιτροπή αναπηρίας δεν ερεύνησε τις αιτίες της αναπηρίας του. Εν πάση περιπτώσει, ο ίδιος δεν ρωτήθηκε σχετικά, καίτοι το γεγονός ότι η εν λόγω επιτροπή αγνοεί τα περιστατικά, όσον αφορά τη δραστηριότητά του στην ολλανδική αντίσταση, αποκλείει τη δυνατότητα να εκτιμηθεί με έγγραφα η περίπτωση της ασθένειάς του. Υπάρχει, επομένως, προφανές διαδικαστικό ελάττωμα.

1.2. Επικουρικώς, ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι παραμένει, τουλάχιστον, σοβαρή αμφιβολία ως προς το θέμα αν έγινε η εν λόγω εξέταση.

Ο προσφεύγων υπογραμμίζει ότι το αν η επιτροπή αναπηρίας εξέτασε ή όχι το θέμα της αιτιώδους σχέσεως μεταξύ της πράξεως

αυτοθυσίας για την οποία πρόκειται και της αναπηρίας δεν προκύπτει κατ' ανάγκη από τα συμπεράσματα της επιτροπής αυτής, κατά τα οποία η αναπηρία του προσφεύγοντος δεν προκλήθηκε από πράξη αυτοθυσίας. Ίσως η Επιτροπή απλώς αγνοούσε την πράξη αυτή ή θεώρησε ότι δεν έπρεπε να ληφθεί υπόψη, επειδή είχε τελεστεί πριν από την είσοδο στην υπηρεσία των Κοινοτήτων. Το γεγονός ότι επιστήθηκε η προσοχή του ιατρού Gohdes στη διάταξη του άρθρου 78, δεύτερη παράγραφος, του κανονισμού και ότι ο ιατρός αυτός γνώριζε την κατάσταση της υγείας του προσφεύγοντος και το παρελθόν του ως αντιστασιακού δεν σημαίνει, καθεαυτό, ότι η επιτροπή εξέτασε το ζήτημα της παραπάνω σχέσεως αιτιότητας. Ενδεχομένως ο εν λόγω ιατρός να ήταν αφηρημένος, αμελής ή, πράγμα που ο προσφεύγων πιστεύει ότι συνέβη εν προκειμένω, να μην προέβη σε συσχετισμό μεταξύ του παρελθόντος του προσφεύγοντος ως αντιστασιακού και της κατά τον κανονισμό έννοιας του όρου «πράξη αυτοθυσίας».

2. Η *Επιτροπή* παρατηρεί ότι ο λόγος ακυρώσεως που προβάλλει ο προσφεύγων είναι αβάσιμος.

2.1. Συγκεκριμένα, η Επιτροπή αμφισβητεί ότι συντρέχει παράβαση του άρθρου 25, δεύτερη παράγραφος, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως.

Υπογραμμίζει ότι εν προκειμένω η επιτροπή αναπηρίας κατέληξε στο συμπέρασμα ότι «η αναπηρία ... δεν προέρχεται ... από πράξη αυτοθυσίας». Κατά τη γνώμη της Επιτροπής, η επιτροπή αναπηρίας δεν μπορούσε να αιτιολογήσει τα συμπεράσματά της κατά τρόπο διαφορετικό, χωρίς τον κίνδυνο να παραβεί τις διατάξεις του άρθρου 9, δεύτερη και τρίτη παράγραφος, του παραρτήματος II του κανονισμού, που αποβλέπουν στην προστασία του ιατρικού απορρήτου προς το συμφέρον των ίδιων των υπαλλήλων και που προβλέπουν ότι μόνο «τα συμπεράσματα» της επιτροπής αναπηρίας διαβιβάζονται στον υπάλληλο και στο όργανο στο οποίο υπηρετεί. Οι διατάξεις αυτές δεν εμποδίζουν καθόλου τον υπάλληλο να γνωρίσει το λόγο για τον οποίο η επιτροπή αναπηρίας κατέληξε στην απόφασή της (και, συνεπώς, να είναι σε θέση να εκτιμήσει το αν συμβιβάζεται η απόφαση με τις διατάξεις του κανονισμού). Πράγματι, αρκεί να ρωτήσει ο υπάλληλος τον ιατρό που έχει ορίσει για να τον αντιπροσωπεύει στην επιτροπή αναπηρίας, ο οποίος μπορεί να του παράσχει — τηρώντας το ιατρικό απόρρητο — κάθε χρήσιμη πληροφορία.

Τέλος, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι η απόφασή της της 11ης Δεκεμβρίου 1981 ήταν αλληλένδετη με τα συμπεράσματα της επιτροπής αναπηρίας, τα οποία δεν μπορούσαν να αμφισβητηθούν. Επομένως, η αιτιολόγηση της αποφάσεως αυτής, η οποία παραπέμπει στα συμπεράσματα της επιτροπής αναπηρίας, συνάδει προς το άρθρο 25, δεύτερη παράγραφος, του κανονισμού.

2.2.1. Κατά δεύτερο λόγο, η Επιτροπή παρατηρεί ότι, όπως έκρινε ρητά η επιτροπή αναπηρίας με την απόφαση της 27ης Νοεμβρίου 1981, δεν υπάρχει σχέση αιτίου και αιτιατού μεταξύ της συμμετοχής του προσφεύγοντος στην ολλανδική αντίσταση και της αναπηρίας. Κατά τη γνώμη της Επιτροπής, καμιά διάταξη δεν επέβαλε στην επιτροπή αναπηρίας την υποχρέωση να υποβάλει ερωτήσεις στον προσφεύγοντα, δεδομένου ότι η αιτία, η ύπαρξη και οι συνέπειες πολλών από τις παθήσεις του μπορούσαν να εκτιμηθούν βάσει εγγράφων. Η Επιτροπή παραπέμπει στην απόφαση του Δικαστηρίου της 14ης Δεκεμβρίου 1966 (Alfieri κατά Κοινοβουλίου, 3/66, Recueil σ. 633).

2.2.2. Εξάλλου, η Επιτροπή υπογραμμίζει ότι είχε δώσει εντολή στην επιτροπή αναπηρίας να εξετάσει την εν λόγω αιτιώδη σχέση. Εφιστά την προσοχή στο έγγραφό της της 30ής Σεπτεμβρίου 1981 προς τον ιατρό Gohdes, ο οποίος εκπροσώπησε τον προσφεύγοντα στην επιτροπή αναπηρίας και γνώριζε βεβαίως το παρελθόν του και την κατάσταση της υγείας του.

Η Επιτροπή προσθέτει ότι τίποτα δεν την εμποδίζει, βεβαίως, να ζητήσει από την επιτροπή αναπηρίας να εξετάσει και πάλι τη σχέση αιτίου και αιτιατού, δεν το έπραξε όμως διότι θεώρησε ότι το αίτημα του προσφεύγοντος ήταν εν πάση περιπτώσει νομικώς αβάσιμο.

Επί του δευτέρου λόγου ακυρώσεως που προέβαλε ο προσφεύγων

1. Ο *προσφεύγων* υποστηρίζει ότι τα συμπεράσματα της επιτροπής αναπηρίας της 27ης Νοεμβρίου 1981 και η απόφαση της Επιτροπής της 11ης Δεκεμβρίου 1981 πάσχουν είτε από *πραγματική πλάνη,* καθόσον αναφέρουν ότι οι δραστηριότητες του προσφεύγοντος στην ολλανδική αντίσταση και/ή η σχέση αιτιότητας μεταξύ των δραστηριοτήτων αυτών και της αναπηρίας δεν αποδείχτηκαν, είτε από *νομική πλάνη,* καθόσον αναφέρουν ότι η πράξη αυτοθυσίας στην οποία αναφέρεται το άρθρο 78, δεύτερη παράγραφος, του κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης πρέπει να έχει συντελεστεί μετά την είσοδο στην υπηρεσία των Κοινοτήτων. Εξάλλου, από την ίδια νομική πλάνη πάσχει και η απόφαση της Επιτροπής της 5ης Οκτωβρίου 1982, με την οποία απορρίφθηκε η ένσταση του προσφεύγοντος.

1.1. Όσον αφορά την *πραγματική πλάνη,* ο προσφεύγων δηλώνει ότι οι ολλανδικές αρχές του αναγνώρισαν ήδη την ιδιότητα του αντιστασιακού και ότι η τωρινή του αναπηρία αποτελεί άμεση συνέπεια των δραστηριοτήτων του στο πλαίσιο της ολλανδικής αντιστάσεως. Αυτό έχουν βεβαιώσει εξάλλου και οι ιατροί Gohdes και Langie. Ο προσφεύγων υπογραμμίζει ότι η ύπαρξη ή όχι σχέσεως αιτιότητας μεταξύ ορισμένων περιστατικών και ορισμένης ασθένειας δεν εξαρτάται από νομοθετικά κείμενα, διότι πρόκειται για ιατρικό ζήτημα.

1.2. Όσον αφορά τη *νομική πλάνη,* ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι το άρθρο 78, δεύτερη παράγραφος, του κανονισμού υπηρεσιακής κατάστασης έχει ευρεία έκταση και δεν αναφέρει ότι η πράξη αυτοθυσίας πρέπει να έχει τελεστεί σε περίοδο κατά την οποία ο ενδιαφερόμενος υπηρετούσε ήδη στις Κοινότητες.

Επιπλέον, η συσταλτική ερμηνεία της διατάξεως δεν ευσταθεί. Πρώτον και κυρίως, το κείμενο της διάταξης είναι σαφές και επομένως δεν χρειάζεται ερμηνεία. Δεύτερον, η ίδια διάταξη διευκρινίζει, όσον αφορά το ατύχημα, ότι πρέπει να έχει επέλθει κατά την άσκηση ή επ' ευκαιρία της ασκήσεως των καθηκόντων. Άρα, όπου ο νομοθέτης θέλησε να περιορίσει την εφαρμογή της διατάξεως το όρισε ρητά. Πλην όμως, δεν υπάρχει τέτοιος περιορισμός όσον αφορά την πράξη αυτοθυσίας.

Ο προσφεύγων προσθέτει ότι η συσταλτική ερμηνεία αντιβαίνει στο πνεύμα της διατάξεως και είναι άδικη. Πρόκειται για την ανταμοιβή μιας έξοχης ανθρώπινης συμπεριφοράς, η αξία της οποίας δεν διαφέρει βεβαίως αναλόγως του χρόνου κατά τον οποίο εκδηλώνεται. Επιπλέον, η Επιτροπή δεν εκτίμησε κατά τον προσήκοντα τρόπο το γεγονός ότι οι βλαπτικές συνέπειες της πράξεως για την οποία πρόκειται εκδηλώθηκαν αφού ο προσφεύγων είχε αναλάβει υπηρεσία.

Τέλος, ο προσφεύγων αμφισβητεί ότι η γένεση της διατάξεως συνεπάγεται συσταλτική ερμηνεία, σύμφωνα με την οποία, ενόψει περιπτώσεως η οποία ρυθμίζεται ρητά — εν προκειμένω η πράξη αυτοθυσίας —, επιτρέπεται να γίνεται διάκριση εκεί

όπου το κείμενο δεν διακρίνει, αναλόγως του χρόνου κατά τον οποίο συντελέστηκε η εν λόγω πράξη.

2. Η *Επιτροπή* αμφισβητεί την άποψη του προσφεύγοντος όσον αφορά την πραγματική και τη νομική πλάνη που επικαλείται.

2.1. Σχετικά με τη φερόμενη *πραγματική πλάνη,* η Επιτροπή αναφέρει ότι δεν υπάρχει καμιά ένδειξη ότι η επιτροπή αναπηρίας υπέπεσε σε μια τέτοια πλάνη. Πράγματι, όταν η εν λόγω επιτροπή αποφανθεί εγκύρως επί ενός θέματος το οποίο της έχει υποβληθεί, η απόφασή της είναι οριστική εκτός αν προκύψει νέο στοιχείο. Όμως, οι γνώμες που διατυπώνουν άλλοι ιατροί, έστω και διαπρεπείς, υπό την έννοια ότι η επιτροπή αναπηρίας υπέπεσε ή μπορεί να υπέπεσε σε πλάνη, δεν αποτελούν νέο στοιχείο. Η Επιτροπή επικαλείται την απόφαση του Δικαστηρίου της 9ης Ιουλίου 1975 (Vellozzi κατά Επιτροπής, 42 και 62/74, Recueil σ. 871) και την απόφαση της 12ης Ιουνίου 1980 (Schuerer κατά Επιτροπής, 107/79, Recueil σ. 1845).

2.2. Όσον αφορά τη φερόμενη *νομική πλάνη,* η Επιτροπή παρατηρεί πρώτον ότι κακώς ο προσφεύγων θεωρεί ότι η επιτροπή αναπηρίας υπέπεσε σε νομική πλάνη περί την ερμηνεία του άρθρου 78, δεύτερη παράγραφος, του κανονισμού. Πράγματι, η ερμηνεία αυτή ανήκει αποκλειστικά στην αρμοδιότητα της Επιτροπής, από τα συμπεράσματα δε της επιτροπής αναπηρίας δεν προκύπτει καθόλου ότι η τελευταία σφετερίστηκε την αρμοδιότητα αυτή.

Επιπλέον, η Επιτροπή θεωρεί ότι η αιτίαση κατά της αποφάσεώς της, της 5ης Οκτωβρίου 1982, είναι απαράδεκτη. Η επιτροπή αναπηρίας έκρινε νομοτύπως ότι η αναπηρία δεν προέρχεται από πράξη αυτοθυσίας που έχει συντελεστεί προς δημόσιο όφελος, η δε απόφαση της Επιτροπής της 11ης Δεκεμβρίου 1981 εκδόθηκε σύμφωνα με τα συμπεράσματα της επιτροπής αναπηρίας. Κατά συνέπεια, παρέλκει το ζήτημα αν ευσταθεί ή όχι η νομική άποψη που γίνεται δεκτή με την απορριπτική της ενστάσεως απόφαση.

Εξάλλου, η Επιτροπή φρονεί ότι η αιτίαση είναι αβάσιμη.

Συγκεκριμένα, μια από τις βασικές αρχές που διέπουν το σύστημα συνταξιοδοτήσεως των Κοινοτήτων είναι ότι, αν δεν ορίζεται ρητά το αντίθετο, το σύστημα αυτό καλύπτει τους υπαλλήλους μόνο για συμβάντα που επέρχονται μετά την είσοδο στην υπηρεσία. Η Επιτροπή επικαλείται μεταξύ άλλων το άρθρο 3, στοιχείο α, του παραρτήματος VIII του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως (περί συντάξεως λόγω συμπληρώσεως συντάξιμου χρόνου). Κατ' εφαρμογή αυτής της γενικής αρχής, η πράξη αυτοθυσίας στην οποία αναφέρεται το άρθρο 78, δεύτερη παράγραφος, του κανονισμού πρέπει κατ' ανάγκη να έχει τελεστεί μετά την είσοδο στην υπηρεσία των Κοινοτήτων.

Η ερμηνεία του προσφεύγοντος, η οποία βασίζεται σε συμπέρασμα *a contrario* από τις διατάξεις του άρθρου 78, δεύτερη παράγραφος, όσον αφορά τα ατυχήματα, είναι εσφαλμένη. Με το άρθρο αυτό ο νομοθέτης θέλησε απλώς να αποκλείσει τα ατυχήματα της ιδιωτικής ζωής από τους λόγους που γεννούν δικαίωμα για σύνταξη αναπηρίας σε ποσοστό 70 %, ο δε περιορισμός που τίθεται κατ' αυτό τον τρόπο δεν αφορά καθόλου την περίοδο κατά την οποία πρέπει να έγινε το ατύχημα.

Τέλος, ο λόγος της θεσπίσεως της δεύτερης και της τρίτης παραγράφου του άρθρου 78 επιτάσσει συσταλτική ερμηνεία. Άλλοτε, η σύνταξη αναπηρίας είχε ενιαίο ποσοστό, ίσο με το ανώτατο ποσοστό της συντάξεως λόγω συμπληρώσεως συντάξιμου χρόνου. Για να αποφύγει τις καταχρήσεις, η Επιτροπή πρότεινε το 1969 (JO C 83, σ. 4) να χωριστούν οι δύο συντάξεις και να διατηρηθεί το ανώτατο ποσοστό της συντάξεως λόγω συμπληρώσεως συντάξιμου χρόνου ως ποσοστό της συντάξεως ανα-

πηρίας μόνο σε σαφώς καθορισμένες περιπτώσεις. Το Συμβούλιο υιοθέτησε την πρόταση αυτή το 1972 (JO L 160, σ. 1), με την παράθεση της δεύτερης και της τρίτης παραγράφου, όπως ισχύουν σήμερα. Κατά συνέπεια, η δεύτερη παράγραφος πρέπει να θεωρηθεί ως εξαίρεση, άρα να ερμηνεύεται περιοριστικά. Όμως, η επέκταση του ευεργετήματος της δεύτερης παραγράφου, έτσι ώστε να καλύπτονται και γεγονότα που έχουν επέλθει πριν από την είσοδο στην υπηρεσία, αποτελεί ιδιαίτερα διασταλτική ερμηνεία και αντιβαίνει στη «φιλοσοφία του κανονισμού».

2.3. Όσον αφορά τα αποδεικτικά μέσα που προτείνει ο προσφεύγων στο πλαίσιο των επικουρικότερων αιτημάτων του, η Επιτροπή είναι της γνώμης ότι δεν μπορούν να διαταχθούν. Η Επιτροπή υποστηρίζει ότι ανατέθηκε στην επιτροπή αναπηρίας να εξετάσει τη σχέση αιτίου και αιτιατού και ότι η τελευταία κατέληξε ρητά στο συμπέρασμα ότι δεν υπάρχει τέτοια σχέση.

V — Προφορική διαδικασία

Κατά τη συνεδρίαση της 27ης Οκτωβρίου 1983, ο προσφεύγων, εκπροσωπούμενος από τον E. Lebrun, και η Επιτροπή, εκπροσωπούμενη από τον C. Verbraeken, ανέπτυξαν προφορικά τις παρατηρήσεις τους.

Ο γενικός εισαγγελέας ανέπτυξε τις προτάσεις του κατά τη συνεδρίαση της ίδιας ημέρας.

Σκεπτικό

1 Με δικόγραφο που κατατέθηκε στη γραμματεία του Δικαστηρίου στις 24 Δεκεμβρίου 1982, ο Hartog Cohen, πρώην υπάλληλος της Επιτροπής των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, άσκησε προσφυγή με την οποία ζητεί, κατ' ουσία, την ακύρωση της αποφάσεως της επιτροπής αναπηρίας, της 27ης Νοεμβρίου 1981, και της αποφάσεως της Επιτροπής της 11ης Δεκεμβρίου 1981, με την οποία δεν αναγνωρίστηκε στον προσφεύγοντα δικαίωμα συντάξεως αναπηρίας σύμφωνα με το άρθρο 78, δεύτερη παράγραφος, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων αλλά του αναγνωρίστηκε δικαίωμα συντάξεως αναπηρίας βάσει της τρίτης παραγράφου του άρθρου αυτού.

2 Το άρθρο 78 του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως, η πρώτη παράγραφος του οποίου αναγνωρίζει στους υπαλλήλους δικαίωμα συντάξεως αναπηρίας εφόσον έχουν υποστεί μόνιμη αναπηρία που κρίθηκε ως ολική, ορίζει στη δεύτερη και στην τρίτη παράγραφο ότι:

«Εφόσον η αναπηρία προέρχεται από ατύχημα που έχει επέλθει κατά την άσκηση ή επ' ευκαιρία της ασκήσεως των καθηκόντων, από επαγγελματική ασθένεια ή από πράξη αυτοθυσίας που έχει συντελεστεί προς δημόσιο όφελος ή από το γεγονός ότι εξέθεσε τη ζωή του σε κίνδυνο προκειμένου να διασώσει ανθρώπινη ζωή, το ποσοστό της συντάξεως αναπηρίας καθορίζεται στο 70 % του βασικού μισθού του υπαλλήλου.

Εφόσον η αναπηρία οφείλεται σε άλλο λόγο, το ποσοστό της συντάξεως αναπηρίας ισούται με το ποσοστό της συντάξεως αρχαιότητας [λόγω συμπληρώσεως συντάξιμου χρόνου] την οποία θα εδικαιούτο ο υπάλληλος στην ηλικία των 65 ετών αν είχε παραμείνει σε υπηρεσία μέχρι την ηλικία αυτή.»

3 Από τη δικογραφία προκύπτει ότι ο προσφεύγων, ολλανδός υπήκοος που γεννήθηκε στις 17 Δεκεμβρίου 1917, υπήρξε υπάλληλος της Επιτροπής από 1ης Ιουνίου 1970 και κατείχε, τελευταία, θέση του βαθμού LA 4 στη γενική διεύθυνση προσωπικού και διοικήσεως.

4 Στις 27 Νοεμβρίου 1981, η επιτροπή αναπηρίας που συγκροτήθηκε με πρωτοβουλία της Επιτροπής γνωμάτευσε ότι ο προσφεύγων είχε υποστεί «μόνιμη αναπηρία που κρίνεται ως ολική λόγω της οποίας αδυνατεί να εκτελέσει τα καθήκοντα που αντιστοιχούν σε θέση της σταδιοδρομίας του και ότι, για το λόγο αυτό, πρέπει να παύσει να υπηρετεί στην Επιτροπή». Επιπλέον, η επιτροπή αναπηρίας αποφάνθηκε ότι η αναπηρία του προσφεύγοντος «δεν προέρχεται από ατύχημα που επήλθε κατά την άσκηση των καθηκόντων του, από επαγγελματική ασθένεια ή από πράξη αυτοθυσίας που έχει συντελεστεί προς δημόσιο όφελος ή από το γεγονός ότι εξέθεσε τη ζωή του σε κίνδυνο προκειμένου να διασώσει ανθρώπινη ζωή».

5 Στις 11 Δεκεμβρίου 1981, η Επιτροπή αποφάσισε, λαμβάνοντας υπόψη τα συμπεράσματα της επιτροπής αναπηρίας, να αναγνωρίσει στον προσφεύγοντα δικαίωμα συντάξεως αναπηρίας, σύμφωνα με το άρθρο 78, τρίτη παράγραφος, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως.

6 Στις 10 Μαρτίου 1982, ο προσφεύγων υπέβαλε ένσταση, δυνάμει του άρθρου 90, δεύτερη παράγραφος, του κανονισμού κατά των αποφάσεων της επιτροπής αναπηρίας και της Επιτροπής, της 27ης Νοεμβρίου και της 11ης Δεκεμβρίου 1981 αντίστοιχα. Με την ένστασή του ο προσφεύγων υποστήριξε ότι η τωρινή του αναπηρία ήταν άμεση συνέπεια των δραστηριοτήτων του στο πλαίσιο της ολλανδικής αντιστάσεως κατά το δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο και, επομένως, πράξεως αυτοθυσίας που είχε συντελεστεί προς δημόσιο όφελος και γεννά δικαίωμα για σύνταξη αναπηρίας σύμφωνα με το άρθρο 78, δεύτερη παράγραφος, του κανονισμού.

7 Η ένσταση του προσφεύγοντος απορρίφθηκε ρητά με έγγραφο της Επιτροπής της 5ης Οκτωβρίου 1982. Με το έγγραφο αυτό, η Επιτροπή υπογράμμισε ότι το

κύριο ερώτημα που ανακύπτει από την ένσταση είναι το αν, για να γεννηθεί δικαίωμα συντάξεως βάσει του άρθρου 78, δεύτερη παράγραφος, του κανονισμού, η πράξη αυτοθυσίας πρέπει να έχει συντελεστεί σε χρόνο κατά τον οποίο ο ενδιαφερόμενος υπηρετούσε στις Κοινότητες. Αφού απαντά καταφατικά στο ερώτημα αυτό, η Επιτροπή παρατηρεί ότι, υπό τις συνθήκες αυτές, δεν συντρέχει λόγος να επιληφθεί εκ νέου η επιτροπή αναπηρίας, προκειμένου να επανεξετάσει την περίπτωση.

8 Ο προσφεύγων άσκησε τότε την παρούσα προσφυγή με την οποία ζητεί, κυρίως, να ακυρωθούν οι αποφάσεις της επιτροπής αναπηρίας και της Επιτροπής, της 27ης Νοεμβρίου και της 11ης Δεκεμβρίου 1981, αντίστοιχα, και να υποχρεωθεί η Επιτροπή να του καταβάλει, αναδρομικά, από 1ης Ιανουαρίου 1982, τη σύνταξη αναπηρίας στο ποσοστό που καθορίζεται στο άρθρο 78, δεύτερη παράγραφος, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως. Επικουρικώς, ο προσφεύγων ζητεί από το Δικαστήριο, αφενός, να κρίνει ότι η εν λόγω παράγραφος εφαρμόζεται και στην περίπτωση πράξεως αυτοθυσίας που συντελείται προς δημόσιο όφελος πριν από την είσοδο στην υπηρεσία των Κοινοτήτων και, αφετέρου, να διατάξει τη συγκρότηση νέας επιτροπής αναπηρίας. Τέλος, επικουρικότερα, ο προσφεύγων ζητεί από το Δικαστήριο, πριν αποφανθεί επί της ουσίας, να διατάξει κάθε πρόσφορο αποδεικτικό μέσο, προκειμένου να αποδειχθεί αν η επιτροπή αναπηρίας εξέτασε το ζήτημα της αιτιώδους σχέσεως μεταξύ της αναπηρίας του προσφεύγοντος και των δραστηριοτήτων του στο πλαίσιο της ολλανδικής αντιστάσεως κατά τον πόλεμο 1940-1945.

9 Για να στηρίξει τα αιτήματά του, ο προσφεύγων προβάλλει ότι οι επίδικες αποφάσεις είναι ανεπαρκώς αιτιολογημένες και εκδόθηκαν είτε κατά πραγματική πλάνη είτε κατά νομική πλάνη. Ο προσφεύγων υπογραμμίζει συγκεκριμένα ότι δεν προκύπτει από την απόφαση της επιτροπής αναπηρίας ότι η τελευταία εξέτασε το ζήτημα της αιτιώδους σχέσεως μεταξύ της πράξεως αυτοθυσίας, για την οποία πρόκειται, και της αναπηρίας του.

10 Για να επιλυθεί η διαφορά, πρέπει πρώτα να δοθεί απάντηση στο ερώτημα που ήδη διατύπωσε η Επιτροπή με την απάντησή της στην ένσταση του προσφεύγοντος, το οποίο ερώτημα αφορά την ερμηνεία του άρθρου 78, δεύτερη παράγραφος, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως. Πράγματι, αν γίνει δεκτό ότι, για να γεννήσει δικαίωμα συντάξεως βάσει της παραγράφου αυτής, η πράξη αυτοθυσίας πρέπει να έχει συντελεστεί μετά την είσοδο του υπαλλήλου στην υπηρεσία των Κοινοτήτων, η προσφυγή του προσφεύγοντος θα είναι εν πάση περιπτώσει αβάσιμη.

11 Σχετικά, ο προσφεύγων υπογραμμίζει ότι από τη διατύπωση του άρθρου 78, δεύτερη παράγραφος, του κανονισμού δεν προκύπτει ότι η πράξη αυτοθυσίας πρέπει να έχει συντελεστεί σε χρόνο κατά τον οποίο ο υπάλληλος υπηρετούσε στις Κοινότητες και θεωρεί ότι η συσταλτική αυτή ερμηνεία είναι απορριπτέα. Αφενός, το κείμενο της διατάξεως είναι σαφές, οπότε δεν χρήζει ερμηνείας· αφετέρου, η ίδια διάταξη διευκρινίζει, όσον αφορά την περίπτωση ατυχήματος, ότι το ατύχημα πρέπει να έχει συμβεί κατά την άσκηση ή επ' ευκαιρία της ασκήσεως των καθηκόντων. Επομένως, αν ο νομοθέτης ήθελε να περιορίσει την εφαρμογή της διατάξεως, θα το όριζε ρητά, πράγμα που δεν έπραξε όσον αφορά την πράξη αυτοθυσίας. Επιπλέον, η ερμηνεία αντιβαίνει στο πνεύμα της διατάξεως και είναι άδικη· πρόκειται για την ανταμοιβή μιας έξοχης ανθρώπινης συμπεριφοράς, η αξία της οποίας δεν διαφέρει αναλόγως του χρόνου κατά τον οποίο εκδηλώνεται. Τέλος, οι βλαπτικές συνέπειες της εν λόγω πράξεως εκδηλώθηκαν σε χρόνο κατά τον οποίο ο προσφεύγων υπηρετούσε στις Κοινότητες.

12 Πρέπει να παρατηρηθεί ότι, μέχρι την 1η Ιουλίου 1972, ο κανονισμός υπηρεσιακής καταστάσεως δεν διέκρινε μεταξύ των διαφόρων περιστατικών που προκαλούν την ολική αναπηρία ενός υπαλλήλου. Μέχρι τότε, η σύνταξη αναπηρίας προσδιοριζόταν με ενιαίο ποσοστό, ίσο με το ανώτατο ποσοστό της συντάξεως λόγω συμπληρώσεως συντάξιμου χρόνου. Με τον κανονισμό 1473/72 του Συμβουλίου, της 30ής Ιουνίου 1972, περί τροποποιήσεως του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως των υπαλλήλων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, (ΕΕ ειδ. εκδ. 01/001, σ. 136), το ποσοστό αυτό μειώθηκε, για τη συνήθη περίπτωση, στο ποσοστό της συντάξεως λόγω συμπληρώσεως συντάξιμου χρόνου, που δικαιούται ο υπάλληλος ο οποίος έχει συμπληρώσει ηλικία 65 ετών, αν είχε παραμείνει στην υπηρεσία μέχρι την ηλικία αυτή, το δε ανώτατο ποσοστό επιφυλάχτηκε για εξαιρετικές περιπτώσεις, όπου η αναπηρία προκλήθηκε από συγκεκριμένα περιστατικά.

13 Επομένως, η δεύτερη παράγραφος του άρθρου 78 του κανονισμού πρέπει να θεωρηθεί ως εξαιρετικός κανόνας, πράγμα που σημαίνει ότι η διασταλτική ερμηνεία πρέπει να αντιμετωπίζεται με περίσκεψη. Υπό τις συνθήκες αυτές, δεν μπορεί να γίνει δεκτή η άποψη του προσφεύγοντος, ότι δηλαδή το γεγονός ότι δεν υπάρχει στο κείμενο της εν λόγω παραγράφου ένδειξη ως προς το χρόνο κατά τον οποίο πρέπει να έχει συντελεστεί η πράξη αυτοθυσίας αρκεί για να δοθεί η απάντηση στο ερμηνευτικό ερώτημα που ανέκυψε.

14 Ούτε μπορεί να γίνει δεκτό το επιχείρημα του προσφεύγοντος που στηρίζεται σε συμπέρασμα *a contrario* και αντλείται από τη διάταξη περί εργατικών ατυχημάτων. Ναι μεν η διάταξη προβλέπει ότι το ατύχημα πρέπει να έχει επέλθει

κατά την άσκηση ή επ' ευκαιρία της ασκήσεως των καθηκόντων του υπαλλήλου, πλην όμως η διευκρίνιση αυτή έχει ως μοναδικό σκοπό να αποκλείσει τα ατυχήματα του ιδιωτικού βίου.

15 Πρέπει λοιπόν να εξεταστεί το πλαίσιο της επίδικης διάταξης και, συγκεκριμένα, οι στόχοι τους οποίους επιδιώκει η τροποποίηση του 1972.

16 Σχετικά, είναι ατυχές το ότι οι αιτιολογικές σκέψεις του παραπάνω κανονισμού 1473/72 δεν περιέχουν κανένα στοιχείο όσον αφορά τους ειδικούς λόγους που επέβαλαν τις διάφορες τροποποιήσεις αλλά περιορίζονται σε μια γενική αναφορά στην κτηθείσα πείρα. Όμως, κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, η Επιτροπή ανέφερε, χωρίς να το αμφισβητήσει ο προσφεύγων, ότι η τροποποίηση των διατάξεων περί συντάξεως αναπηρίας σκοπό είχε να αποφευχθεί η χορήγηση αδικαιολόγητων παροχών.

17 Σύμφωνα με τον αντικειμενικό αυτό σκοπό, η νέα ρύθμιση αρμόζει να ερμηνευτεί ως αποκλείουσα του πεδίου εφαρμογής της δεύτερης παραγράφου γεγονότα που συνέβησαν αποκλειστικά πριν από την είσοδο του υπαλλήλου στην υπηρεσία. Επιπλέον, η ερμηνεία αυτή δεν βλάπτει καθόλου το συμφέρον που έχουν οι Κοινότητες στο να αποφεύγεται να απέχουν οι υπάλληλοι από την τέλεση τέτοιων πράξεων, φοβούμενοι τις οικονομικές συνέπειες γι' αυτούς και τις οικογένειές τους.

18 Δεν μπορεί επίσης να γίνει δεκτό το επιχείρημα του προσφεύγοντος, ότι η ερμηνεία αυτή είναι άδικη έναντι του υπαλλήλου που έχει τελέσει τέτοια πράξη πριν από την είσοδό του στην υπηρεσία. Το αντιστάθμισμα μιας αναπηρίας που έχει προκληθεί από πράξεις οι οποίες έχουν συντελεστεί προς δημόσιο όφελος και, ιδίως, σε περίοδο πολέμου ρυθμίζεται, κατά γενικό κανόνα, από τις νομοθεσίες των κρατών μελών. Εν προκειμένω, όπως προκύπτει από τη δικογραφία, οι ολλανδικές αρχές, οι οποίες αναγνώρισαν την αιτιώδη συνάφεια μεταξύ της αναπηρίας του προσφεύγοντος και των δραστηριοτήτων του στο πλαίσιο της ολλανδικής αντίστασης, του χορήγησαν πράγματι έκτακτη σύνταξη για το λόγο αυτό. Είναι δύσκολο να υποστηριχθεί ότι μόνη η είσοδος στην υπηρεσία των Κοινοτήτων 25 έτη μετά τις εν λόγω δραστηριότητες του παρέχει ευεργέτημα το οποίο έρχεται να προστεθεί στην ανταμοιβή που του χορηγήθηκε δυνάμει της εθνικής νομοθεσίας.

19 Απ' όλες τις παραπάνω σκέψεις προκύπτει ότι το άρθρο 78, δεύτερη παράγραφος, του κανονισμού υπηρεσιακής καταστάσεως πρέπει να ερμηνευτεί υπό την έννοια ότι δεν χορηγείται το ευεργέτημα της συντάξεως αναπηρίας στο ανώτατο ποσοστό σε υπάλληλο ο οποίος, όπως ο προσφεύγων, έχει υποστεί μόνιμη και ολική αναπηρία συνεπεία πράξεως αυτοθυσίας που έχει μεν τελεστεί προς δημόσιο όφελος, πλην όμως πριν από την είσοδό του στην υπηρεσία των Κοινοτήτων.

20 Επομένως, η προσφυγή πρέπει να απορριφθεί ενώ παρέλκει η απόφαση επί των άλλων λόγων ακυρώσεως του προσφεύγοντος.

Επί των δικαστικών εξόδων

21 Σύμφωνα με το άρθρο 69, παράγραφος 2, του κανονισμού διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα δικαστικά έξοδα. Σύμφωνα όμως με το άρθρο 70 του κανονισμού διαδικασίας, προκειμένου περί προσφυγών υπαλλήλων της Κοινότητας, τα όργανα φέρουν τα έξοδα στα οποία υποβλήθηκαν.

Διά ταύτα

ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ (δεύτερο τμήμα)

κρίνει και αποφασίζει:

1) Απορρίπτει την προσφυγή.

2) Κάθε διάδικος φέρει τα δικαστικά του έξοδα.

Bahlmann Pescatore Due

Κρίθηκε και δημοσιεύτηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 24 Νοεμβρίου 1983.

Ο γραμματέας

P. Heim

Ο πρόεδρος του δεύτερου τμήματος

K. Bahlmann